

## 'המדבר לשון הרע מפסיד זכויותי'

### 'זהירות מלשון הרע'

פרשת השבוע: **בפרשת חוקת**, התורה מספרת (במדבר פרק כ"ט פסוקים ה'-ו') וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאַלְקִים וּבַמֶּלֶכָה לִמְהַלְכֵהוֹן מִמִּצְרַיִם לְמֹאֵת בְּמִדְבָּר. וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנְּחֻשִׁים הַשֵּׁךְ פִּיָּם וַיִּנְשְׁכוּ אֶת הָעָם וַיָּמָת עִם יָב מִיִּשְׂרָאֵל.

בספר **הזהר הקדוש** (פרשת חוקת דף קפג:) מבאר את הפסוקים, שכיון שדיברו על הקדוש ברוך הוא, וכתרגומנו 'ועם משה נצו', ועוד שאמרו למה העלינו ועשו כאילו כל הפנים שוות, לכן הזדמנו להם נחשים, ששרפו אותם כש, והכניסו אש למעיהם ונפלו ומתו. וכתב על כך, 'כל מי ששומר פיו ולשונו, זוכה שתתלבש בו רוח קדושה, וכל מי שפותח פיו ללשון הרע, מביא עליו נגעים או צרעת, ששורפים את הגוף כמו נחש, רחמנא ליצלך'.

### 1. איבוד הזכויות

**מאבד את התורה:** מבואר **במדרש תהלים שוחר טוב** (מזמור נב) על **הפסוק** (קהלת פרק ה' פסוק ה') אֵל תֵּתֵן אֶת פִּיךָ לִחֲטִיָּא אֶת בְּשָׁרְךָ פֶסוּק זֶה מְדַבֵּר עַל לְשׁוֹן הָרַע, לִמְהַלְכֵהוֹן עַל קוֹלֶךָ עַל אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁהוּצֵאת בְּפִיךָ וְאִמְרַת לְשׁוֹן הָרַע עַל חֲבֵר, וְחִבְלֵךָ אֶת מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ, מַעֲשֵׂת תוֹרָה שִׁישׁ בִּידֶיךָ אֶתהּ מֵאֲבֵדָה.

ופירש החפץ חיים בספרו **שמירת הלשון** (חלק א') שער הזכירה תחילת פרק ז', שכונת המדרש למה שכתוב **בספרים הקדושים** שהמדבר לשון הרע על חבירו, גורם שנוטלים ממנו זכויותיו שעשה עד עתה, ונותנים לחבירו.

אין לו מאומה: כעין זה כתב בשמירת הלשון חלק ב' בתחילת פרק א' על הפסוק (משלי פרק י' פסוק ז') יֵשׁ מִתְעַשֵּׂר וְאֵין כָּל, יֵשׁ לָךְ אִדָּם שְׂעוּשָׁה תְּמִיד מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּמִחֲמַת טִבְעוֹ הָרַע הַלְטִיל דּוֹפִי עַל הַבְּרִיּוֹת, כֹּאשֶׁר יִבֹּא לַעֲלֹם הָעֵלְיוֹן יִרְאֶה שְׁאִין לוֹ מֵאוֹמֶה. וְלִכֵּן מִתְפַּלְלִים 'אַלְקֵי נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְע', וְרַק אַחֵר כֵּךְ מִבְקָשִׁים 'פֶּתַח לִבִּי תִתְּנֵנִי', כִּי אִם לֹא יִשְׁמֹר פִּיו אֵין הַתּוֹרָה נִחְשֶׁבֶת לְכֻלּוֹ, וְכַמּוֹכָר



**בזהר הקדוש** (חלק ב' סג ב') בראות הטומאה לוקחות את הדיבור הטמא, ומטמאים את דיבורי הקדוש. עוד מבואר **בזהר הקדוש** (פרשת מצורע חלק ג' דף נג.) שהמדבר לשון הרע לא מתקבלת תפילתו.

## משיב כהלכה



במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, והתשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה!

(ההגרלה על דעת רבני המכון)

**הפרס השבוע: סט (ג' כרכים) חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים'**

**שאלה: באיזה דברים מצוי מכושול בדיני 'הקפת הראש'? (אצל מי שאינו יודע את פרטי הדינים).**

אכשר דרא, כאשר בזמן האחרון מתקיימים כינוסי הסברה בנושא 'הקפת הראש כהלכה', בעיר מודיעין עילית הוקם 'ועד הפיקוח לעניני תספורות ותגלחת', המפקחים שיעשו הכל כהלכה, ולא יכשלו הספרים, ולא יכשילו את המסתפרים שהרי 'אחד המקיף ואחד הניקף'. חשוב לדעת במה צריך להזהר ביותר בשעת התספורת. מקורות: קונטרס 'האסור והמותר בתספורת הראש והזקן'



תשובות ניתן להעביר עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד) באחת האפשרויות הבאות:

- בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולוח 4
- בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'עומק הפשט'
- בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'עומק הפשט'
- במסך מספר 6507823 1532
- במייל 5047867@gmail.com

**שם הזוכה בהגרלת גיליון 222 על סט ג' כרכים חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים' הגאון רבי ישראל חיים בלומנטל שליט"א כולל יד מרדכי ירושלים**

המדור השבוע נתרם על ידי הרב"ח רבי יעקב קליין שליט"א ברכתנו שבזכות התורה יצליח בכל מעשה ידיו

### מבצע מיוחד!

לקוראי הגיליונות 'עומק הפשט', ניתן לקנות כעת במחיר מבצע מיוחד את סט הספרים המפורסמים והפופולאריים ג' כרכים **חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים'** במחיר מוזל של 100 ש"ח במקום 150 ש"ח  
ניתן להשיג בטלפון 052/7616308

## 2. המדובר זוכה במצוות

חידוש עצום כתב בספר **חובות הלבבות** (שער הכניעה סוף פרק ז) כי יש הרבה בני אדם שיבואו ליום הדין, וכשיראו להם את מעשיהם, ימצאו בספר זכויותיהם, זכויות שלא עשו אותם, ויאמרו שלא עשו אותם, ויאמרו להם ה' את הזכויות הללו עשו אלו שדיברו עליהם וסיפרו בגנותכם. וכן כשיחסר מספר זכויות המספרים בגנותם, יבקשו אותם בעת ההיא, ויאמרו להם, שהזכויות האלו אבדו מהם, כאשר דיברו על פלוני ופלוני.

וכן ימצאו בספר חובותיהם חובות שלא עשו, וכשיטענו שלא עשו אותם מעולם, יאמרו להם, שהעבירות הללו נוספו עליהם, בגלל פלוני ופלוני שדיברתם עליהם, כמו **שנאמר** (תהלים פרק עט פסוק יב) וְהָשֵׁב בְּלִבִּי נִשְׁבָּתִים אֶל חִיקִם חֲרָפָתִם אֲשֶׁר חָרַפּוּ ה'. וביאר **פירוש פת להם** (שם) מכיון שהגויים חרפו את ישראל, (שנחשב כאילו חרפו את ה'), ביקש דוד המלך שייזקפו כל העבירות של ישראל לחובתם, ויענשו עליהם.

ומספר על אחד מן החסידים, ששלח דורון לאדם שדיבר עליו לשון הרע, וכתב לו, 'היות ששלחתי לי מנחה מזכויותי, לכן השבתי לך דורון'.

וכן אמר **המגיד לבית יוסף** (בספר מלגד מישרים פרשת ויקהל עמוד לו), מי שאומר לשון הרע על חברו מניח לו מזכויותיו ונותנים לשני, והוא אמת ויציב, ואילו היו יודעים בני אדם ידיעה זו, היו שומחים על מה שמדברים עליהם רע, כאילו נתנו להם מתנת סכף או זהב.

וכן כתב **בארוחת צדיקים** (שער הענוה ד"ה השלישי) אם סיפרו עליו לשון הרע שקר, לא יכעס על המספר, כי בדיבור של לשון הרע המצוות של המספר עוברים למדובר, והעבירות של המדובר עוברות למספר.

ובספר **כתנות אור** (לבעל הפנים מאירות פרשת חיי שרה), כתב בשם **רבינו ישעיה**, לפרש את **הפסוק** (תהלים פרק סט פסוק ג) וְשִׁיחוּ בִּי יִשְׁכָּבִי שָׁעָר, על פי דברי **הספר חסידים** שהמדובר לשון הרע על חברו מעבירין לו זכויותיו, ועל זה התאונן דוד המלך, שהמדברים עליו אנשים רקינים שאין להם מצוות, אילו היו מלאים מצוות היה מרויח הרבה מצוות.

וכתב בספר **פרדס צבי** (תהלים פרק סט) כולם מביאים פירוש זה בשם המרשף הקדוש בשם ספר חסידים, ולא מצאתי בשניהם. ע"כ, והנה, עצם המושג שעובר מצוות ועבירות מאחד לשני, מצאנו **בספר חסידים** (סימן רעח), לגבי הנותנים מס ביושר, מקבלים החלק בגן עדן של אותם שאין נותנים באמת וביושר. ואולי לזה כיוונו המחברים, כאשר ציינו בשם ספר חסידים.

## 3. הפסד נצחי

**חיים נצחיים**: החפץ חיים בספרו שמירת הלשון מזכיר כמה פעמים את דברי חובות הלבבות. בחלק א' שער הזכירה פרק שלישי מפרש לפי זה בשם **הגאון רבי רפאל מהמבורג** (בספרו מפרש לפי דברי עמוד היראה) את **הפסוק** (תהלים פרק לד פסוק יג יד) מִי אֵשֶׁת חֲפָצָה חַיִּים - נָצַח לְשׁוֹנֵה מָרָע, שאם חפץ בחיים נצחיים, ישמור לשונו מרע, ובכך יזכה שלא יאבדו זכויותיו, ויזכה לחיים נצחיים.

וכתב על כך בשמירת הלשון חלק שני פרק שמיני - לגבי רשע שמתלוצץ על הצדיק וגרם לו בייזון וכלימה ורפיה ידיו ממלאכה זו, לעתיד יחזק מאד חלקו וזכויותיו, כלשון **הגמ'** (חגיגה דף טו). זכה צדיק נטל חלקו וחלקו חזרו בגן עדן, נתחייב רשע - נטל חלקו וחלקו חזרו בגיהנם.

**זכירת שמו**: ובכך פירש השמירת הלשון, מה שכתוב **בספרים** לומר פסוקים בסיום התפילה שמתחיל ומסתיים באותיות שמו, כדי שלא ישכח את שמו לעתיד לבוא מפחד הדין. והכוונה, שאם הרשע מדבר רע על הצדיק, כל העבירות ואי קיום המצוות של הצדיק שהוא גורם בדיבורו, נרשמים על שמו ומקטרגים עליו תחת השם של הצדיק, ואם דיבר על הרבה אנשים, הוא מתבלבל מרוב השמות שהמקטרגים אומרים עליו, ועל ידי שיאמר פסוק בפתייה יזכור את שמו היטב, וכך גם יזכר מלשון הרע כדי שלא

ישתנה שמו. וזו הסיבה שאומרים את הפסוק דווקא אחרי 'אלוקי נצור לשוני מרע', כי על ידי שישמור את לשונו מרע, יזכור את שמו האמיתי.

## 4. טעם הדבר

צריך להבין, מה הפשט שעוברים המצוות והעבירות, הרי **כתוב** (דברים פרק לב פסוק ד') הַצֹּר תָּמִים פְּעֻלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט קָל אֲמוּנָה וְאֵין עָוֹל צָדִיק וְיִשְׂרָאֵל הוּא, ואין יקבל שכר על מצווה שלא עשה, ויענש על עברה שלא עשה, הרי **כתוב** (דברים פרק כד פסוק טז) אִישׁ בְּחָטָאוֹ יִמָּוֶת?

**מידה כנגד מידה: במכתב מאלהו** (תשובה יום הכיפורים סוכות עמוד תקצד) ביאר כי העונש מידה במידה כשם שבעל לשון הרע ביקש להפסיד פרטיות חבריו, כך יפסיד פרטיות עצמו בשכרו ועונשו ידינוהו בכללות עם חבריו לרעתו ולשני הצדדים. וכעין זה כתב **ה"חיים פירלדנר זצ"ל** (שפתי חיים מידות חלק א עמוד כג) בשם המכתב מאלהו, שהמספר לשון הרע חשב להתגדל על חשבון בייזו והשפלת חבריו, וכנגד זה מגדילים את חבריו על חשבון המספר ומעבירים אליו זכויות המספר, וכך מתגדל על חשבון.

**דיני שמים: בשו"ת קנין תורה** (חלק ב סימן מב) כתב לגבי הדין של מכירת הזכויות והעבירות, האם שייך לעשות כך או לא, וכתב שאין הוכחה מחובות הלבבות ה"ל 'ששייך שיחוב אדם מה שלא עשה', כי כל זה בידי שמים בדרך עונש, אבל אין ראיה ששייך בדרך קנין ומכירה.

**עולה לגדולה**: כתב **החתם סופר** (דרשות חתם סופר חלק ב דרוש לשבועות תקצז) לגבי מה שאמרו **בגמ'** (סנהדרין דף יד.) אין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל עונותיו, שאולי הטעם מכיון שדרך הרבה מהצדיק לדבר גנאי על הפרנסים, וכל העבירות של הפרנס עוברות למדברים, ולכן כל עונותיו נמחלים. ובכך פירש את דברי דוד המלך (תהלים פרק יב פסוק ט) כִּיבִי רָעִים יִתְּלַחֲנוּ כָּרָם וְלֹא לִבִּי אָדָם, שכולם נענשים על ידי שמדברים על מי שנעשה פורס.

## 5. איזה מצוות עוברות

**הכל**: לגבי המצוות שעוברות מהמדבר למדובר, במובא **בחתם סופר** (דרשות חתם סופר חלק א דרוש ל' אדר שנת תקצו ד"ה ברמב"ם) שכל המצוות עוברות. וכן כתב **החיד"א** (בספרו ראש דוד פרשת תזריע מצורע), יש כל אדם שקורא ושונה ועושה מצוות, ואם דיבר לשון הרע יבזוז זרים יגיעו, כאשר ילך לבית עולמא לא יראה בטוב ההוא כי לקחו חבריו. וכן הזהיר **ה"חיד"א רפאל הכהן מהמבורג** (בדרשתו האחרונה לבני קהילתו הובא בספר זכר צדיק) כי רגע אחד דיבר וכמעט קט יאבד כל זכויותיו גם יחד, אשר בלה בהם כל ימי חיי הבלו, וכמשה כבד יכבדו ממנו עונות אחרים אשר לא ידעם ולא שערם מעולם.

וכן במובא **בשמירת הלשון** חלק א' שער הזכירה פרק שלישי, אחר ששמאי את דברי בעל חובות הלבבות כלשונו, ואמר רבי רפאל מהמבורג מי מוטבטע חס ושלום במדה הרעה הזאת מוטב מצוותי, שהרי מיד כשישתכר שבע או שבועיים, איזה אפשר נצחי על ידי תורה ומצוות, 'האדם הזה עלול לצאת מהעולם נקי מננסיו'. מפורש בלשונו של חתם המצוות ועוברות, וכן בחלק א' שער הזכירה תחילת פרק שביעי ביאר דברי המדרש, שכל המצוות שעשה עד עכשיו עובר למדבר.

**חלק: דייק הג"ר שלמה זונד זצ"ל** (במאמרו שבקונטרס שמירת הלשון חלק ה' עמוד 23) את לשון הארוחת צדיקים שכתב שעוברים 'מזכויותיו', וכן לשון המגיד שאמר לבית יוסף, מנכין לו 'מזכויות', שמעם שרק חלק מהזכויות עוברות.

**מצוות המציאות: במכתב מאלהו** (חלק ד עמודים 214-213) מפרש, וכתב שם העיון בהגהה, שהרבה שנים התקשה **הגרא"א זסלר זצ"ל** להבין כוונת מאמר זה, הרע שהגיע להבנה דלהלן, כאשר ראונו מדרש לשון הרע על שמעון, מתהבב זכויות לשמעון, כיון שהצטער בגלגל, שהיה לשון הרע מתקבל יותר מאדם בעל

לא הדגיש החפץ חיים כל כך ענין מבהיל זה, ואף שמביא כן בשם המדרש, אבל לא הדגישו כל כך. ותינץ לפי מה ששמע מרבו הג"ר **משה שניידר זצ"ל** ששאל את רבו החפץ חיים מדוע לא הדגיש את דברי הרמב"ם שהמספר לשון הרע אין לו חלק לעולם הבא, ותינץ החפץ חיים "שפצצה כזאת לא רציתי לזרוק". והכוונה שאם ישמע החוטא דברים נוראים כל כך יתיאש. ולפי זה תינץ בתשובות והנהגות מדוע לא הדגיש כל כך את דברי החובות הלבבות, שאם ישמע עונש מובהק כל כך יתיאש.

[ובכך מובן מדוע לא הזכירו בספרו חפץ חיים, אך אינו מיישב את הסתירה בשמירת הלשון האם כל העבירות עוברות או רק העבירות שהתירש על ידו. יש להעיר, בשמירת הלשון חלק א שער הזכירה פרק יב. כאשר חיים מזוהר על חומר דיבור לשון הרע, שעלול לדבר בשעת התפילה, ויפסיד שכר עניית אמן ואמירת אמן לא שמה רבה וחזרת הש"ץ, וקריאת התורה, וכן יפסיד לימוד תורה. ולא הזכיר את דברי חובות הלבבות שיפסיד את כל מצוותיו].

## משיב כהלכה

### 9. האם חוזר כשמוחל

**שאלה:** בגיליון הקודם (222) נשאלה שאלה. אם דיבר לשון הרע על חברי, ופסיס בבקשת מחילה, האם הזכויות והעבירות חוזרות למקורם או לא? אם חוזר, מדוע שימחל, הרי מפסיד זכויות עצומות, ומקבל עבירותיו?

וכפי שדייק הג"ר **שמואל שטינל שליט"א** (קובץ שמירת הלשון חוברת ה' עמוד 18) מדברי החובות הלבבות, שהסחיד שלח דורון חברי, על כך שדיבר לשון הרע וזיכה בזכויותיו, והרי דרך החסיד למחול כמבואר **בגמ'** (מגילה דף כח.), ואם אחרי מחילה הכל חוזר למקומו הראשון, נמצא שלא הרויח החסיד כלום, ומדוע שלח לו דורון.

**תשובה:** תשובות רבות התקבלו במערכת, ולהלן נמתצת בקצרה את עיקרי הדברים.

**חוב:** כתב **החתם סופר** (דרשות תתם סופר חלק א' דרוש ל' אדר שנת תקצ"ד ד"ה ברמב"ם) הרימון מרמז על 'מלאי מצוות כרימון', שעל ידי לשון הרע עוברות כל המצוות אל אותו שדיבר עליו, וכשיתכפר על לשון הרע, מחזירים לו מצוותיו, ויתמלא הרימון במחלתו. וכן כתב **הדברי יואל** (מצורע דף תנא), שהכל חוזר, וכן דעת **הגר"ח קנייבסקי שליט"א** (גם אני אודך ענינים שונים עמוד קסד סימן עז, ספר 'אל תדיחנו' עמוד שנח), שחוזר למקומו, והאריך בזה **הגר"ר יעקב חיים סופר שליט"א** (קובץ אור ישראל גיליון מ' עמוד קז) שחוזר למקומו, שכל הסיבה הוא מחמת עון לשון הרע, וכאשר בטל הסיבה בטל המסובב.

וכן כתב **הבן איש חי** (בן איש חי חלק ג' דרוש ג' לשבת תשובה עמוד מב) בשם ספר **מערכי לב** (חלק א' דף קנד:) שאם פיסס את חברי מהלשון הרע שדיבר עליו, אינו מפסיד זכויותיו, ולוקחים ממנו את העבירות של המדובר. ובכך פירש הבן איש חי, מה שמבקשים 'אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות', שהרי בימים הנוראים, כל ישראל מבקשים מחילה מחבריהם ומוחלים להם, לזה, ולכן מבקשים שהזכויות שהפסדנו כאשר העברנו לאחרים מחמת שדיברנו עליהם לשון הרע, עכשיו שכל חברינו מחלו לנו עליהם, תכתבו אותם בטל לטוב.

וכתב **באיתל השחר** (ויקרא יט טז) כשימחול למדברים עליו לשון הרע, הזכויות חוזרות למדבר, ומכל מקום הזכות שיש לו במחילה, שוקל הרבה כנגד כל הזכויות שעברו עליו, והחזירים על ידי מחילתו.

על פי דרכו אפשר להוסיף, לגבי המצוות 'לפום צערא אגרא' ואם מוחל על העלבון למרות שיפסיד הרבה מצוות נמצא שיש לו צער גדול, וזכותו גדולה ביותר. גם לגבי העבירות שעברו אל המדבר, לא יפסיד מהמחילה, שהרי מבואר **בגמ'** (ראש השנה יז.) כל המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו.



מצוות, ולכן מתרבה זכויות שמעון על ידי זכויות ראובן, ומצד שני, הזכויות אובדות מראובן כיון ששעבד את הזכויות כדי להכפיש את שמעון, כאמור, שלולי הזכויות לא היו דבריו משמעים כל כך.

## 6. איזה עבירות עוברות

כל העבירות: ולגבי העבירות שעוברות, בלשון החתם סופר הג"ל 'דחטאיו שלו נוספים על המדבר לשון הרע', משמע שעובר כל העבירות. וכן משמעות השמירת הלשון כאשר מביא את דברי רבי רפאל מהמבורג, שעובר כל העבירות.

**לפי המבייש והמתבייש:** ובספר **משפט צדק** על תהלים (אות רפא) כתב על דברי החובות הלבבות, ואין ספק שלא את הכל יקח, רק הכל לפי המבייש והמתבייש, ולפי הענין, קל דיעות ה' הוא יודע איך לשקול.

וענין זה כתב **בשמירת הלשון** חלק א' שער הזכירה פרק שלישי 'היה ממואל תמורתם בעונות רבים ועצומים, שלקח מכל אחד לפי ערך הבזיון והכלימה שהגיע להם על ידו בימי חייו', ומבואר שעובר אליו כל אחד לפי מידת הבזיון.

**מה שהתירש על ידו:** מאידך כתב בשמירת הלשון חלק שני פרק שמיני ובהערות שם, שרק העבירות שהתירש מעבודתו מחמת הלשון הרע, זה מה שהמספר מקבל ולא כל העבירות. וכבר עמד על הסתירה **בארחות חיים** על שמירת הלשון (חלק א' שער הזכירה פרק שלישי ארחות חיים אות כא) שמצינו הגדרות סותרות בספר שמירת הלשון, איזה עבירות עוברות לשני, האם כל העבירות, או רק חלק מהם?

**במומו פוסל:** **המכתב מאלהו** (חלק ד עמודים 214-213) מפרש שהעבירות של שמעון לא עוברות לראובן, ושמעון נשאר עם עבירותיו, אלא שבגלל שראובן מספר על העבירות שיש לשמעון, הרי זה סימן מובהק שיש לראובן עוון זה, בבחינת 'כל הפוסל במומו פוסל', וממילא הוא נענש על אותה העבירה המצויה בו.

## 7. האם בדיבור אחד מפסיד

**דיבור אחד:** **באמרי חיים** מדייק מלשונו של רבי רפאל מהמבורג בספרו **דעת קדושים** (דף ל"ב) שכתב 'הביטו וראו היש עוד מכאוב מכאוב המספר לשון הרע כי רגע אחד ידבר ויבא כל טובותיו וזכויותיו, ויעמוס עליו עוונות אשר לא ידעם ולא שיערם' מוכח שאפילו בדיבור אחד כבר מפסיד. וכן השיב **הגר"ח קנייבסקי שליט"א** (בספר **אל תדיחנו** עמוד שנח) אולי גם בפעם אחת עובר המצוות והעבירות.

**רק ברבלי:** מאידך בבאור **ארחות חיים** (שמירת הלשון אות כא) דייק מדברי השמירת הלשון שכתב 'מי שמוטבע ח"ו במדה הרעה הזאת להריק על חברו בחצי לשונו תמיד' מוכח שרק מי שרגיל כן, וכן כתב **הגר"ח קנייבסקי שליט"א** (הליכות חיים חלק ב עמוד קפט שאלה תח) שדין זה נאמר רק בבעל לשון הרע הרגיל בכך. ובגדר 'רגיל בכך' הביא בספר **לרעך כמוך** (חלק ג עמוד 363) בשם הגר"ח קנייבסקי שליט"א, וכן הביא בטל אורות בשם **הגר"ר יהודה צדקה זצ"ל**, שהוא כשאינו מקפיד על איסור זה.

## 8. מדוע לא הזכירו ב'חפץ חיים'?

העיר **בתשובות והנהגות** (חלק ה חושן משפט סימן שצו) מדוע

## עדכוני הלכה

### גמ"ח ספרי שמירת הלשון!

ליכוי הרבים קיים בירושלים גמ"ח ספרים בעניני חפץ חיים ושמירת הלשון לתקופות קצרות, לפרטים: טלפון 052-7117767. להלן מספר הודעות שהגמ"ח ביקש לפרסם.

א. היות ולאחרונה נוצר ביקוש לספר שאול "דגשי חיים" פירוש נפלא על החפץ חיים מהרב יהונתן בצלאל רחלאר, מתארגנת קבוצה להדפסת הספר.

ב. נודע לנו ממקורות מוסמכים על ספר שלם בהלכות לשון הרע שיצא לאור על ידי אחד הרבנים שחי בין חמישים למאה שנה לפני מו"ח החפץ חיים זע"א, ולא זכינו לראות את ספרו, מי שבידו היכולת לעזור לנו למצוא את הספר נא ליצור קשר.

ג. דרוש עבור הגמ"ח, הגלילות הבאים: "קב ונק" (להג"ר אהרן מזרחית שליט"א), "מורים שלום" (משמרת השלום), קונטרסים "מורפא לשון" (ח' חלקים, ועד שמירת הלשון), קונטרסים "שמירת הלשון" (ה' חלקים, כולל אור הצפון בראשות הג"ר שלמה רחנר זצ"ל).

אינו מפסיד: כתב הגאון מקו"י גלוב זצ"ל בספרו שו"ת ארץ צבי (חלק ב') ליקוטים דף שצז סעיף ב') מ' שמדברים עליו לשון הרע, אף שמחל, למה יגרע ממה שכתוב בחובת הלבבות שזוכה בזכויות חבירו, וגם שוטלים עבירות שלו. ואף שמחל לחבירו שלא ירעו לו, מכל מקום למה יפסיד הוא מה שהיה ראוי לו לולא המחילה, והלא בשמים אפשר לקיים שניהם, ואטו בשביל שאני זכר הפסדתי. עכ"ל. (כוונתו לדברי המשנה בבבא בתרא פרק ט' מי שמת והניח בנים ובנות, בזמן שהנכסים מועטין, הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים. אדמו"ר אומר, 'בשביל שאני זכר הפסדתי?' אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמו"ר).

מקורות: בירור מקיף ונפלא על כל הנושא, בדברי הג"ר יעקב חיים סופר שליט"א (מנוחת שלום חלק ט סימן כח, קובץ הבאר גיליון כד אדר תשס"ד), וכן יצא לאור קונטרס 'במצוותי חפץ מאור' על ידי כולל ערב ללימוד החפץ חיים ואהבין חסד בעיון, אחות ברכפלד מודיעין עילית, אדר ב' תשע"ד בראשות הג"ר משה לוי שליט"א. וכן בארוחות חיים על שמירת הלשון (חלק א') שער הזכירה פרק שלישי ארחות חיים אות כא, ובחלק ב' פרק שמיני ארחות חיים אות מט מד, סמא דחיי (להג"ר אברהם צבי נשרי שליט"א פרק כ').



יער-האל-מסביר

### סיכום הגיליון:

1. **מסקנת הדברים**  
**הפסד תורה ותפילה:** מבואר במדרש שהמדבר לשון הרע מאבד תורתו. מבואר בזהר הקדוש שהמדבר לשון הרע מטמא דיבוריו הקדושים, ואין מתקבלת תפילתו.
2. **עובר לחבירו:** חידש החובות הלבבות שהמדבר לשון הרע על חבירו, זכויותיו עוברות למדובר, והמדבר מקבל את חובות המדובר. ואמר המגיד, שאילו היו בני אדם יודעים מכך, היו שמחים על מה שמדברים עליהם לשה"ר כאילו נתנו להם כסף וזהב. ופירש השמירת הלשון שלכן צריך לומר פסוקים לזכור את שמו שלא יתבלבל כאשר מלאכי החבלה יביאו לו עבירות של אחרים שדיבר עליהם.
3. **איזה מצוות עוברות:** רבי רפאל מהמבורג כתב שכל המצוות עוברות, ויש אומרים שרק חלקם, ולדעת המכתב מאליהו רק המצוות שגרמו לקבלת הלשון הרע עובר למדובר.
4. **איזה עבירות עוברות:** לחתם סופר כל העבירות עוברות. למשפט צדק הכל לפי המבייש והמתבייש, למכתב מאליהו לא עובר העבירות רק מתגלה לקוי בעוון דיבר ש"כ"ל הפוסל במומו פוסל'.
5. **בשמירת הלשון מצינו לכאורה סתירה** - במקום אחד כתב שעובר כל העבירות, במקום שני הזכיר רק העבירות שנגרמו מחמת הלשון הרע שהתרשל בעבודתו, במקום שלישי הזכיר לפי ערך הביזיון.
6. **חוזר בתשובה:** אם חזר בתשובה, כתב החתם סופר שהכל חוזר למקומו (ואינו מפסיד כי זכות המחילה גדולה מהמצוות של חבירו, ולגבי העבירות הרי המעביד על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו). ובשו"ת ארץ צבי חידש שהמצוות נזקפות לזכות שניהם.
7. **דיבור אחר:** יש אומרים שאפילו דיבור אחד כבר מפסיד. ויש סוברים רק מי שרגיל כן נאמר עליו שהוא מפסיד כן.

## נושא הגליון הבא:

### 'דיני הקפת הראש'

הגליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ו, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

## הילכתא

לדעת לחיות מהלכה

גליון שבועי

שיעורים וימי עיון

מוקד למענה הלכתי

בירורי הלכה אקטואליים

קו הילכתא

חוברות הדרכה

מוקד הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי



קו הילכתא

02-5377-085

5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגדרות, ועוד...